

Οι γυναίκες στη νέα κοινωνία της πληροφορίας

Πλήρη πρακτικά των

Συνεδριάσεων ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΤΗΣ ΤΕΤΑΡΤΗΣ 5
ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2003 Οι γυναίκες στη νέα
κοινωνία της πληροφορίας **Καραμάνου
(PSE), Εισηγήτρια.** – Κύριε Πρόεδρε, κυρία
Επίτροπε, ασφαλώς γνωρίζετε ότι η έλλειψη
πρόσβασης στις νέες τεχνολογίες και ο
ψηφιακός αναλφαβητισμός εξελίσσονται όλο
και περισσότερο σε νέες μορφές κοινωνικού
αποκλεισμού από τον οποίο κινδυνεύουν
άμεσα οι γυναίκες. Τα μέχρι στιγμής στοιχεία
αποκαλύπτουν μεγάλες διαφορές μεταξύ των
δύο φύλων, τόσο στην εκπαίδευση όσο και
στην αγορά εργασίας. Στην έκθεση που έχω
συντάξει εκ μέρους της Επιτροπής Γυναικών,
γίνεται αρχικά καταγραφή των αιτιών, όπως
τα κοινωνικά στερεότυπα και οι πολιτισμικές
προκαταλήψεις, που περιορίζουν τις
επιλογές των κοριτσιών και θέτουν
φραγμούς στην καριέρα τους, με αποτέλεσμα
γενικότερες αρνητικές συνέπειες στην
οικονομία από τη μη ορθολογική αξιοποίηση

του ανθρώπινου δυναμικού. Στη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας είναι γνωστό πως δημιουργήθηκαν τρία εκατομμύρια νέες θέσεις εργασίας εκ των οποίων 1.600.000 καλύφθηκαν από γυναίκες. Αξίζει ωστόσο να σημειωθεί ότι πάνω από το 60% των νέων θέσεων που δημιουργήθηκαν ανήκαν στον τομέα της υψηλής τεχνολογίας, όπου οι γυναίκες υποεκπροσωπούνται, ιδίως στα υψηλότερα κλιμάκια τεχνικής εξειδίκευσης και στο επίπεδο λήψης αποφάσεων. Άρα, η οικονομική ανάπτυξη στον τομέα των σύγχρονων τεχνολογιών υπό τις παρούσες συνθήκες επιδεινώνει τις διαρθρωτικές αδυναμίες και τις διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών. Η αγορά εργασίας παραμένει διαιρεμένη κατά φύλα, με τους άνδρες να κυριαρχούν στις νέες τεχνολογίες και τις γυναίκες στις χαμηλότερα αμειβόμενες θέσεις οι οποίες απαιτούν λιγότερη εξειδίκευση και συνεπάγονται μικρότερη ασφάλεια. Στο χώρο της έρευνας και της επιστήμης, οι γυναίκες δεν είναι μόνο σημαντικά υποεκπροσωπούμενες, αλλά είναι παρούσες σε μερικά μόνο επιστημονικά πεδία ενώ απουσιάζουν παντελώς από άλλα, ενώ ταυτόχρονα είναι εντυπωσιακά άνιση η εκπροσώπησή τους σε όλη την κλίμακα της επιστημονικής ιεραρχίας και έχουν μικρότερες πιθανότητες να εξασφαλίσουν χρηματοδότηση για έρευνα. Από τους 500.000 ερευνητές που εργάζονται στη βιομηχανία στην Ευρώπη, μόνο 50.000 είναι γυναίκες. Στο δημόσιο τομέα, σε πανεπιστήμια και σε ερευνητικά κέντρα, το ποσοστό κυμαίνεται μεταξύ ενός τετάρτου και ενός τρίτου, αλλά στις υψηλότερες θέσεις ευθύνης το ποσοστό είναι μικρότερο του 12% για τις γυναίκες. Στη βιομηχανική έρευνα, η κατάσταση είναι ακόμη χειρότερη, με τον τομέα των νέων τεχνολογιών να εμφανίζει το χειρότερο αποτέλεσμα όλων. Η μεγαλύτερη πρόσβαση των γυναικών στην

έρευνα θα συνέβαλε ασφαλώς στον εμπλουτισμό των επιστημονικών μεθόδων, των θεμάτων και των αντικειμένων. Επίσης, στον τομέα των μέσων ενημέρωσης είναι ανεπαρκής τόσο η εκπροσώπηση όσο και η συμμετοχή γυναικών δημοσιογράφων σε θέσεις διοικητικής ευθύνης, ενώ δεν δίνεται προσοχή στα θέματα διακρίσεων σε βάρος των γυναικών και συχνά προβάλλονται στα media εικόνες των γυναικών που δεν απηχούν την πραγματικότητα. Ταυτόχρονα, το Διαδίκτυο εξακολουθεί να κυριαρχείται από τους άνδρες και να απευθύνεται κυρίως σε αυτούς, γεγονός που προκαλεί τις διακρίσεις. Έρευνες καταδεικνύουν διαφορές στον τρόπο με τον οποίο οι γυναίκες και οι άνδρες χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες του Διαδικτύου. Επίσης, ανησυχητικά στοιχεία έχουμε σχετικά με το μικρό ποσοστό γυναικών χρηστών του Διαδικτύου στις υπό ένταξη χώρες. Προκειμένου να αυξηθεί ο αριθμός των γυναικών στην εκπαίδευση και κατάρτιση στις νέες τεχνολογίες, η έκθεσή μου προτείνει την ένταξη των υπολογιστών και του Διαδικτύου από **νωρίς** στα σχολικά προγράμματα της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, ώστε να ενθαρρυνθούν τα νέα κορίτσια να ασχοληθούν με τα μαθήματα θετικής κατεύθυνσης. Έρευνες δείχνουν ότι η επαφή με την επιστήμη και την τεχνολογία σε νεαρή ηλικία θα μπορούσε να αλλάξει τη στάση των γυναικών, πριν τα στερεότυπα αρχίσουν να επηρεάζουν τη συμπεριφορά τους. Η στρατηγική της Λισσαβώνας και οι κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση θα πρέπει να εφαρμοστούν προκειμένου να περιοριστεί ο διαχωρισμός της εργασίας κατά φύλο, με τις γυναίκες να συγκεντρώνονται σε κάποια επαγγέλματα με χαμηλές απαιτήσεις προσόντων, μικρές απολαβές και μηδαμινές προοπτικές εξέλιξης. Γι' αυτό, τόσο η Επιτροπή όσο και τα κράτη μέλη, θα πρέπει να αναλάβουν

δέσμευση, με πλήρη χρήση των
διαρθρωτικών ταμείων, και συγκεκριμένα του
Κοινωνικού Ταμείου, για την εκπαίδευση στις
νέες τεχνολογίες και συγκεκριμένα σε ό,τι
αφορά την είσοδο και την επάνοδο των
γυναικών στην αγορά εργασίας και πάντα
στο πλαίσιο των στόχων της Λισσαβώνας.
Ταυτόχρονα, χρειάζεται να εφαρμοσθούν
πολιτικές και προγράμματα ισότητας των δύο
φύλων που να στοχεύουν ειδικότερα στην
επαγγελματική κατάρτιση, στη δια βίου
μάθηση, στη συμβατότητα της
επαγγελματικής με την προσωπική ζωή και
στην ίση κατανομή των οικογενειακών
ευθυνών μεταξύ ανδρών και γυναικών,
προκειμένου να διευκολυνθεί η πρόσβαση
των γυναικών στην κοινωνία της
πληροφορίας. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει
να δοθεί στο περιεχόμενο των πολυμέσων,
ώστε να προωθούν θετικές εικόνες για τις
γυναίκες, όπως π.χ. τις καταπληκτικές
επιδόσεις των γυναικών σε όλα τα επίπεδα
της εκπαίδευσης. Ζητούμε από την
Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη να
προωθήσουν την πλήρη και ισότιμη
συμμετοχή γυναικών στα μέσα ενημέρωσης,
συμπεριλαμβανομένων των τομέων της
διοίκησης, του προγραμματισμού, της
διαχείρισης, της εκπαίδευσης και της
προβολής. Παράλληλα, θα πρέπει να
υιοθετηθούν πολιτικές που να βελτιώνουν τις
συνθήκες εργασίας σε νέους τομείς, όπως
είναι η τηλεεργασία. Ιδιαίτερη προσοχή θα
πρέπει να δοθεί στη βελτίωση της
πρόσβασης των γυναικών στο Διαδίκτυο και
τις νέες τεχνολογίες, με τη δημιουργία
εκτεταμένης υποδομής και τεχνολογικού
εξοπλισμού σε αγροτικές και ημιαστικές
περιοχές, οι οποίες σήμερα δεν
εξυπηρετούνται αρκετά, ιδίως στις
φτωχότερες περιοχές και στις υπό ένταξη
χώρες. Όλες οι πολιτικές της Ευρωπαϊκής
Ένωσης θα πρέπει να προωθούν μια

στρατηγική για διασφάλιση της βασικής υποδομής, που θα παρέχει πρόσβαση, εξοπλισμό και σύνδεση για κάθε σπίτι, σχολείο, για τους δημόσιους χώρους και τις βιβλιοθήκες. Προκειμένου να καταπολεμηθεί ο κοινωνικός αποκλεισμός, προτεραιότητα θα πρέπει να δοθεί στις ευπαθείς ομάδες κοριτσιών και γυναικών, μεταναστριών, ατόμων με αναπηρίες, απόρων, ανύπανδρων μητέρων, αγροτισσών κ.λπ. Επίσης, υπάρχει ανάγκη για συμπληρωματική συλλογή στοιχείων από πλευράς Επιτροπής σχετικά με τις δομικές διαφορές στον τομέα της πληροφορικής, ώστε να καταστεί δυνατόν να ερευνηθεί ποια είναι η πραγματική συμμετοχή των γυναικών, η εκπροσώπησή τους και ποιες είναι οι τάσεις στην αγορά εργασίας. Η Επιτροπή Γυναικών τονίζει ότι, μέχρι σήμερα, η διάσταση του φύλου στον τομέα της νέας τεχνολογίας έχει αγνοηθεί παντελώς. Γι' αυτό, στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Διάσκεψης Κορυφής των Ηνωμένων Εθνών για την Κοινωνία της Πληροφορίας που θα πραγματοποιηθεί το Δεκέμβριο του 2003 στη Γενεύη, ζητούμε από την Επιτροπή και το Συμβούλιο να υποβάλουν συγκεκριμένες προτάσεις στρατηγικής και να συμβάλουν στην ένταξη οριζόντιων πολιτικών για την ισότητα των φύλων. Η ψηφιακή οικονομία προσφέρει ευκαιρίες αλλά και προκλήσεις για τις γυναίκες, προκλήσεις που διαφέρουν από τις αντίστοιχες των ανδρών και βασίζονται στους διαφορετικούς ρόλους και θέσεις τους στην οικογένεια και την κοινωνία. Η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στην ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών δεν θέτει μόνο θέμα πρόσβασης ποσοτικής συμμετοχής και ίσης εκπροσώπησης των γυναικών, αλλά ένα βαθύτατο ερώτημα και μια ευκαιρία κριτικής αξιολόγησης της κουλτούρας της κοινωνίας της πληροφορίας, με τις αξίες, τις αναπτυξιακές στρατηγικές,

τους στόχους της και την εμπλοκή του ανθρώπινου δυναμικού. Ελπίζω η έκθεσή μου να συμβάλει στο δημόσιο διάλογο για το ποια κοινωνία της πληροφορίας επιθυμούμε.